

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs Qvintvs. Vtrum nomina essentialia in abstracto significaea,
poßint supponere pro persnona.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

tertiam generarent. Est igitur praedicta propositio indefinita, non minus quam haec, homo generat, vno solo generante, si vim eius spectemus ac formam: quamvis apud fideles plenè de mysterio Trinitatis instructos, & praesertim Theologos acceptetur dicta propositio pro singulari, eo quod de solo Patre verificetur.

Ob. 1. cōt. 7.
concl.

CONTRA septimam concl. argum. Torres. In hac affirmante propositione, Deus generat, praedicatum restringit subiectum ad supponendum solum pro patre. Vel ergo illud praedicatum cum illa restrictione potest negari de subiecto, vel non: Secundum nullus sanæ mentis dicet: *primò*; quia negatio addita propositioni reddit sensum oppositum, & negat quod antea affirmabatur cum omnibus proprietatibus logicalibus; ergo &c. *Secundò*; quia hoc dato, esset aliqua propositio, cui non posset assignari contradictoria; ergo necesse est dare primum, videlicet, quod illud praedicatum generat, cū restrictione negari possit de subiecto; at non potest alio modo negari, nisi dicendo Deus nō generat; ergo in negatiua Deus pro patre supponit. Eodem argumento vtitur Zumel. *Respondetur* primò falsum esse assumptum in sensu iam expresso. Secundò admissio illo principio, dico praedicatū illius propositionis, Deus generat, posse negari, sed non cum illa restrictione: quia negatio appositā illi praedicato generat, eo ipso, quod tollit praedicatum, quo solo restringebatur subiectum, tollit subiecti restrictionem, & tamen est contradictoria eo modo, quo negatiua vniuersalis contradicit affirmatiuæ particulari vel indefinitæ. *Ad argumenta* verò, quæ probant oppositum, ad primum dico verum esse antecedens per se loquendo, remanente scilicet eadem subiecti determinatione: sed si contingat per additam negationem tolli determinationem, vt in proposito, non est verum antecedens. *Ad secundum* dico posse dictæ propositioni assignari contradictoriam, si addatur subiecto determinatio, loco eius quæ negatione destruitur, puta dicendo, Deus generans, non generat. Secundò dico iam assignatam fuisse contradictoriam. Et per hæc soluantur alia similia argumenta Zumel. *disput. 2. dubio primo.*

Ob. 2.

Secundò, S. Thom. in responsione ad tertium ait in hac propositione, Deus non generat, hoc nomen Deus, non supponere pro filio sed pro patre; quia nullum est adiunctum in illa negatiua, quod coarctet hoc nomen Deus ad supponendum pro filio. Eodem argumento vtuntur Ban. & Zumel. *Respondetur* verba D. Tho. esse; Cum dicitur, Deus generat, ratione actus notionalis supponit hoc nomen Deus, pro persona patris: sed cum dicimus, Deus non generat, nihil additur, quod determinet hoc nomen ad personam filij. Vnde datur intelligi, quod generatio repugnet naturæ diuinæ. Ex quibus verbis planius deducitur negationem plenè distribuere nomen Dei, & redde re propositionem vniuersalem, & significare generationem repugnare naturæ diuinæ, tam secundum se, quam ratione singulorum & omnium suppositorum, quam quod remaneat limitatio ad personam patris, ob eam causam; quia non limitatur ad personam filij. Fatua est enim hæc consequentia. Nihil additur, quod determinet hoc nomen Dei ad personam filij; ergo supponit pro persona patris cum possit negari generatio tam ab hoc Deo, quam à persona filij & Spiritus S. & ab omnibus omnino

Naz. in 1. part. D. Th. tom. 2.

A personis: sicut propriè negatur in dicta propositione, eo quod negatio, vt aiunt logici, sit malignantis naturæ, ac proinde vniuersaliter neget, & propositionem secundum apparentiam indefinitam reddat vniuersalem: vt patet, si quis diceret, homo non peccauit mortaliter, iudicaretur enim vniuersalis & falsa, licet quidam hominum lethaliter non deliquerint.

CONTRA eandem conclusionem pro ea parte quæ affirmat hoc nomen Deus in hac propositione, Deus non generat, supponere pro hoc Deo, argumentatur Val. *Primò*. Quia non datur hic Deo distinctè subsistens à personis. *Secundò*. Quia si daretur, esset contra fidem dicere, quod aliquid absolutum generet in diuinis. *Sed Solus.* *his* fuit abundè satisfactum per ea, quæ supra diximus.

CONTRA vltimam concl. arg. Torres & Zumel. Nomen Deus supponit etiam pro persona, cum supponit pro essentia; ergo S. Th. in corpore non loquitur de sola potentia huius nominis Deus ad supponendum pro persona, vt ait Caietanus. *Resp.* hoc nomen Deus secundum se supponere sèper pro persona indeterminatè absolute loquendo, sed cum addito notionali, puta Deus generat, supponit pro persona quodammodo determinatè & quodammodo indeterminatè. Nam secundum vsum Theologorū supponit pro persona patris, pro qua sola verificatur: sed ex vi & forma propositionis supponit indeterminatè, non simpliciter sed in ordine ad talem actum scilicet generare: & de hac suppositione indeterminata loquitur Cai. dicens hoc nomen Deus ex adiuncto trahi ad supponendum indeterminatè pro persona, scilicet in ordine ad talem actum notionalem, & in responsione ad tertium esse sermonem de reductione potentia ad talem actum, scilicet suppositionis indeterminate tali modo: in corpore verò articuli sermonem esse de potentia ad supponendum pro persona tali modo. Quod autè dicunt Torres & Zumel. hoc nomen Deus ratione adiuncti notionalis supponere principaliter pro persona, verum est sumendo principaliter pro simpliciter; quoniam, vt supra diximus in persona tantum sunt omnes conditiones & modi ad actum notionalem necessarij.

CIRCA responsiones ad duo vltima argumenta vide si placet, quæ scribit Vasq. *disput. 157. c. 7.* vbi tamen erat manifestè admittens hæc propositionem Deus genuit eundem Deum. Hanc enim refutat S. D. in 1. *disput. 4. q. 1. a. 3.*

ARTICVLVS QVINTVS.

Vtrum nomina essentialia in abstracto significata, possint supponere pro persona.

AD Quintum sic proceditur. Videtur, quod nomina essentialia in abstracto significato possint supponere pro persona, ita quod hæc sit vera, essentia generat essentiam. Dicit enim Aug. 7. de Trin. Pater & filius sunt vna sapientia, quia vna essentia: & singillatim sapientia de sapientia, sicut essentia de prim. tom. 3. essentia.

2. Præter. Generatis nobis vel corruptis, generatur vel corrumpuntur ea, quæ in nobis sunt: sed filius generatur. Ergo cum essentia diuina sit in filio, videtur quod essentia diuina generetur.

3. Præter. Idem est Deus & essentia diuina, vt ex supra dictis patet. Sed hæc est vera: Deus generat Deum, sicut dictum est. Ergo hæc est vera: essentia generat essentiam.

4. Præter. De quocunque predicatur aliquid, potest

206.
1. *disput. 5. q. 1. art. 1.*
Li 7. de tri.
c. 1. circa fi.
cap. 2. in
singillatim
q. 3. a. 3.
q. 4.
art. præc.

2

sup-

supponere pro iho. Sed essentia diuina est pater. Ergo essentia potest supponere pro persona patris. Et sic essentia generat.

5 Præter. Essentia est res generans, quia est Pater, qui est generans. Si igitur essentia non sit generans, erit essentia res generans, & non generans: quod est impossibile.

Et 4. de tri.
c. 10. decli-
nando ad fi-
n. om. 3.

6 Præter. August. dicit in * 4. de Trin. Pater est principium totius deitatis: sed non est principium nisi generando vel spirando. Ergo pater generat vel spirat deitatem.

† Lib. 1. de
tri. c. 1. ante
med. 10. 3.

Sed contra est, quod Aug. dicit in † 1. de Trin. quod nulla res generat seipsam. Sed si essentia generat essentiam, non generat nisi seipsam, cum nihil sit in Deo, quod distinguatur à diuina essentia. Ergo essentia non generat essentiam.

Respondeo. Dicendum, quod circa hoc errauit Abbas Ioachim, asserens quod sicut dicitur, Deus genuit Deum: ita potest dici, quod essentia genuit essentiam, considerans quod propter diuinam simplicitatem non est alius Deus, quam diuina essentia. Sed in hoc deceptus fuit, quia ad veritatem locutionum, non solum oportet considerare res significatas, sed etiam modum significandi, ut dictum est * Licet autem secundum rem sit idem Deus, quod deitas, non tamen est idem modus significandi utrobique.

Art. præc.

Nam hoc nomen, Deus, quia significat diuinam essentiam, ut in habente, ex modo suæ significationis naturaliter habet, quod possit supponere pro persona. Et sic ea, quæ sunt propria personarum, possunt predicari de hoc nomine, Deus, ut dicitur, quod Deus est genitus, vel generans, sicut dictum est. * Sed hoc nomen, Essentia, non habet ex modo suæ significationis, quod supponat pro persona: quia significat essentiam, ut formam abstractam. Et ideo ea, quæ sunt propria personarum, quibus abinuiem distinguuntur, non possunt essentia attribui. Significaretur enim quod esset distinctio in essentia diuina, sicut est distinctio in suppositis.

Art. præc.

D. 436.

Ad Primum ergo dicendum, quod ad exprimendam unitatem essentia & persone, sancti doctores aliquando expressius locuti sunt, quam proprietas locutionis patitur. Vnde huiusmodi locutiones non sunt extendenda, sed exponenda, ut scilicet nomina abstracta exponantur per concreta, vel etiam per nomina personalia: ut cum dicitur, Essentia de essentia, vel Sapientia de sapientia, sit sensus. Filius, qui est essentia, & sapientia, est de patre, qui est essentia & sapientia. c. In his tamen nominibus abstractis est quidam ordo attendendus: quia ea quæ pertinent ad actum, magis propinque se habent ad personas, quia actus sunt suppositorum. Vnde minus impropria est ista, Natura de natura, vel Sapientia de sapientia, quam Essentia de essentia.

b
208
216
b

Ad Secundum dicendum, quod in creaturis, generatum non accipit naturam eandem numero quam generans habet, sed aliam numero, quæ incipit in eo esse per generationem de nouo, & desinit esse per corruptionem: & ideo generatur, & corrumpitur per accidens. Sed Deus genitus eandem naturam numero accipit, quam generans habet. Et ideo natura diuina in filio non generatur, neque per se, neque per accidens.

Ad Tertium dicendum, quod licet Deus, & diuina essentia sint idem secundum rem, tamen ratione alterius modi significandi, oportet loqui diuersimode de utroque.

Ad Quartum dicendum, quod essentia diuina predicatur de patre per modum identitatis, propter diuinam simplicitatem: nec tamen sequitur, quod possit supponere pro patre, propter diuersum modum significandi. Ratio autem procederet in illis, quorum

A vnum predicatur de altero: sicut vniuersale de particulari.

Ad Quintum dicendum, quod hæc est differentia inter nomina substantiua, & adiectiua: quia nomina substantiua ferunt suum suppositum: adiectiua verò non, sed rem significatam ponunt circa substantiuum. Vnde Sophista dicunt, quod nomina substantiua supponunt, adiectiua verò non supponunt, sed copulant. Nomina igitur personalia substantiua possunt de essentia predicari propter identitatem rei. Neque sequitur, quod proprietates personales distinctam determinet essentiam: e sed ponitur circa suppositum importatum per nomen substantiuum. Sed notionalia, & personalia adiectiua, non possunt predicari de essentia, nisi aliquo substantiuo adiuncto. Vnde non possumus dicere quod essentia d

210.
b

D. 566.

est generans: possumus tamen dicere, quod essentia est res generans, vel Deus generans, si res, & Deus supponant pro persona, non autem si supponant pro essentia. Vnde non est contradiçtio, si dicatur, quod essentia est res generans, & res non generans: quia primo res tenetur pro persona, secundo pro essentia.

Ad Sextum dicendum, quod deitas, inquantum est vna in pluribus suppositis, habet quandam convenientiam cum forma nominis collectiui. Vnde cum dicitur, Pater est principium totius deitatis, potest sumi pro vniuersitate personarum, inquantum scilicet in omnibus personis diuinis ipse est principium. Nec oportet, quod sit principium suppositus: sicut aliquis de populo dicitur Rector totius populi, non tamen suppositus. Vel potest dici, quod est principium totius deitatis, non quia eam generet & spiraret: sed quia eam generando, & spirando communicat.

Sensus quesiti.

EX DIVISIONE articuloꝝ proposita in principio quaestionis apparet intentionem D. Th. tam in hoc, quam in præcedenti articulo esse, querere de veritate propositionum, in quibus adiectiua notionalia aut verba vel participia, prædicantur de nominibus essentialibus siue concretè sumptis, ut in præcedenti articulo, siue abstractè, ut in præsentī. Quod etiam apparet ex forma quesiti in principio primi argumenti proposita, sic enim ait: Videtur, quod nomina essentialia in abstracto significata possint supponere pro persona, ita quod hæc sit vera, essentia generat essentiam.

Forma Textus.

REPERT primo S. Doct. errorem Abbatis Ioachimi, affirmantis veram esse hanc propositionem, essentia generat essentiam: eo quod in diuinis ob summam simplicitatem sit idem Deus quod deitas, quæ est eius essentia.

Deinde statuit oppositam CONCLUSI-
NEM, videlicet. Nomina essentialia abstracta non possunt supponere pro persona, ut scilicet ea quæ sunt propria personarum, quibus abinuiem distinguuntur, attribuantur essentia. Probatur. Licet sit idem Deus quod deitas, tamen hoc nomen Deus significat essentiam, ut in habente: hoc autem nomen essentia significat essentiam ut formam abstractam: ergo hoc nomen Deus ex modo suæ significationis naturaliter habet, ut possit supponere pro persona, ut dici verè possit, Deus est genitus vel generans: essentia verò non habet ex modo suæ significationis, ut supponat pro persona, ut scilicet quæ sunt propria personarum attribuantur essentia: dicendo essentia generat

&c.

&c. Consequentia verò probatur; quia ad veritatem loquutionum, non solum oportet considerare res significatas, sed etiam modum significandi; ergo si Deus ex modo significandi naturaliter habet, ut possit supponere pro persona, essentia verò ex modo significandi id non habet sed oppositum, sequitur ut Deo possint attribui propria personarum, non autem essentia.

Expositio Textus.

AD INTELLIGENTIAM præsentis articuli, & præsertim responsionis ad quintum argumentum valde necessariae sunt sex ille regulæ, quas supra q. 32. a. 2. cont. 4. ex doctrina D. Th. posuimus ex quibus elucet, quamnam verè & congruè possint attribui nominibus divinis abstractis, tam notionalibus vel personalibus quam essentialibus; 1.

Lege præterea, quæ scribunt in hunc articulum Torres, Zumel. Mol. & Vasq. ex quibus tres primi notant Holcot de errore, quod dixerit nullam posse reddi rationem falsitatis huius propositionis, *essentia generat*: sed ecclesiam ex divina revelatione illam damnasse. Sed Vasq. illum ab iniuria vindicat.

Notat etiam Ripa in dictis interpretibus, scilicet Canariensi & Zumel. discrimen ab eis perperam assignatū inter alicuius termini suppositionem & verificationem, quod nullum esse contendit. Sed hæc minimè utilitatis est questio.

Denique observa longè diversam esse rationem harum propositionum, *essentia generat*, aut *generatur*, & *essentia communicatur*; Nam primæ duæ sunt falsæ & hæreticæ; postrema vera est & Catholica, ut aduertit & explicat Vasq. An verò communicabilitas sit de essentia divinitatis, id est, an sit eius prædicatum essentialiale, disputabimus infra q. 41. a. 5.

CIRCA responsionem ad secundum vide argumenta, quæ refert Iauel. & soluit ex Capr. in 1. dist. 5. q. 1.

Circa responsionem ad ultimum argumentum vide, quæ supra diximus q. 33. a. 1. de illa propositione *Pater est principium totius deitatis*.

ARTICULUS SEXTVS.

Utrum persona possint prædicari de nominibus essentialibus.

207.
1. dist. 4. q. 3.
2. a. 2. ad 5.

AD Sextum sic proceditur. Videtur, quod persona non possint prædicari de nominibus essentialibus concretis, ut dicatur, *Deus est tres persone*, vel *est trinitas*. Hæc enim est falsa, *Homo est omnis homo*: quia pro nullo suppositorum verificari potest. Neque enim *Sor. est omnis homo*, neque *Plato, neg. aliquis alius*. Sed similiter ista, *Deus est trinitas*, pro nullo suppositorum naturæ diuinæ verificari potest. Neque enim *pater est trinitas*, neque *filius*, neque *Spiritus sanctus*. Ergo hæc est falsa, *Deus est trinitas*.

2. Præterea. Inferiora non prædicantur de suis superioribus, nisi accidentali prædicatione: ut cum dico, *Animal est homo*: accidit enim animali esse hominem. Sed hoc nomen, *Deus*, se habet ad tres personas, sicut commune ad inferiora, ut Damasc. dicit. Ergo videtur quod nomina personarum non possint prædicari de hoc nomine, *Deus*, nisi accidentaliter.

Sed contra est, quod Augustinus dicit in lib. de fide ad Pe. Credimus unum Deum, unam esse diuini nominis trinitatem.

Respon. Dicendum, quod (sicut iam dictum est) licet nomina personalia vel notionalia adiectiua, non possint prædicari de essentia: tamen substantiua possunt propter realem identitatem essentia & persone. Essentia autem diuina non solum idem est realiter cum una persona, sed cum tribus. Unde & una persona & duæ & tres, possunt de essentia prædicari: ut si dicamus, *essentia est pater*, & *filius*, & *Spiritus sanctus*. Et quia hoc nomen *Deus*, per se habet quod supponat pro essentia (ut dictum est) ideo sicut hæc est vera, *essentia est tres persone*, ita hæc est vera, *Deus est tres persone*.

Ad Primum ergo dicendum, quod (sicut supra dictum est) hoc nomen *homo* d per se habet supponere pro persona, sed ex adiuncto habet quod stet pro natura communi. Et ideo hæc est falsa, *homo est omnis homo*. quia pro nullo supposito verificari potest. Sed hoc nomen *Deus* per se habet, quod stet pro essentia. Unde licet pro nullo suppositorum diuina natura hæc sit vera, *Deus est trinitas*, est tamen vera pro essentia: quod non attendens Porrethanus, eam negauit.

Ad secundum dicendum, quod cum dicitur, *Deus vel diuina essentia est pater*, est d prædicatio per identitatem, non autem sicut inferioris de superiori: quia in diuino non est verisimile, & singulare. Unde d sicut est per se ista, *pater est Deus*, ita & ista, *Deus est pater*: & nullo modo per accidens.

Forma Textus.

CONCL. est. Nomina personalia vel notionalia adiectiua non possunt prædicari de essentia abstractè sumpta: substantiua verò possunt prædicari de essentia, tam in abstracto, quam in concreto. Tres habet partes hæc conclusio. Prima pars, videlicet adiectiua notionalia siue personalia non prædicari de essentia abstractè sumpta, probata fuit in articulo præcedente. Secunda verò pars, videlicet substantiua prædicari de essentia abstractè concepta, probatur. Essentia diuina idem est essentialiter non solum cum una persona, sed cum tribus; ergo & una persona, & duæ, & tres possunt de essentia prædicari: ut si dicamus, *essentia est Pater*, & *filius* & *Spiritus sanctus*. Tertia denique pars, nimirum substantiua notionalia prædicari de essentia concretè sumpta, probatur. Hoc nomen *Deus* per se habet, quod supponat pro essentia; ergo sicut hæc est vera, *essentia est tres persone*: ita hæc est vera, *Deus est tres persone*.

Expositio Textus.

STATVITUR tertia pars conclusionis contra Gilbert. Porreth. affirmantem hanc esse falsam, *Deus est Trinitas siue tres persone*, ut hic ait S. D. ad primum, & aduertit Torres. Sed Vasquez pro Gilbert. ex parte defendit Vasq. dicens Gilbert. solum docuisse Deum aliquando poni pro essentia, & tunc concedendum esse simpliciter Deum esse suam deitatem; quia sic Deum ex natura rei ab ea non distinguebat; aliquando verò supponi pro persona, & tunc dici non posse, *Deus est sua deitas*; quia personam a deitate ex natura rei distinguebat. Quare (inquit) eodem modo negaret hanc propositionem, *Deus est tres persone*, si *Deus* supponeretur pro essentia; at si supponeretur pro personis, eam concederet in aliquo sensu; quando nimirum pro omnibus collectiue poneretur. Nam si pro aliqua tantum, eam sine dubio negaret, sicut etiam Thomista. Hæc ille. In quibus verbis duor sunt

Z 2 sunt